

INDIÁN PIAC

A NAPISTEN GYERMEKEI

KI MIBEN LAKIK?

ERDŐ FÁK NÉLKÜL

TERMÉSZETTUDOMÁNYRÓL FIATALOKNAK / 1988.IV.ÉVF.

2

FEBRUÁR

ÁRA: 20,- Ft

Süni tábor

A tavaszi szünetben természeti tábort szervez a Süni Szerkesztőség. Az érdeklődőknek részletes programot küldünk.

Pávián az iskolában

A budapesti Koós Károly Általános Iskola természetkedvelő tanulóit hívták meg a közelmúltban a Süni Szerkesztőség munkatársait, akik magukkal vitték a Pécsi Állatkert páviánkölykét is.

Cicák díszes ketrecben

Sicha Anikó felvétele

Díszes selyemmel bélelt ketrecekben szebbnél szebb cicákat állítottak ki a közelmúltban a fővárosban. A Budapesti Macskatartók Általános Egyesületének ez volt az első kiállítása, ezt fajtabemutatóval tették még látványosabbá. További érdekességnek számított, hogy néhány szép kutya is teret kapott, sőt a Pécsi Állatkert Tana nevű kispáviánja is néhány órára vendég volt.

Digi-Süni pályázat

A hónap legjobb számítógépes programjára hirdet pályázatot a Süni Szerkesztősége. Várjuk azokat a saját programokat (bármilyen számítógépre), amelyek a lap hasábjain megjelenhetnek. Nemcsak a programot kívánjuk közölni, hanem a készítőik színes fotóját is. Címünk: Süni Budapest, Pf. 48. 1363. A borítékra írjátok rá DIGI-SÜNI.

Évforduló naptár

400 évvel ezelőtt, 1588-ban II. Fülöp spanyol király hatalmas flottát szervezett Anglia meghódítására. A „győzhetetlen armada” azonban mégsem lett győzhetetlen, mert a La Manche-csatornában megsemmisült.

Melyiket ismered?

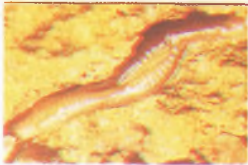
Talán már megvan neked, de ha nincs, próbáld megszerezni a „Melyiket ismered?” című könyvet. A madarakról szóló igaz meséket Schmidt Egon írta, a rajzokat Budai Tibor és Topálovits Pál készítette.

Nemzetközi „gilisztakonferencia”

A giliszta állt annak az egyhetes konferenciának a középpontjában, amely a közelmúltban volt Hamburgban. A rendezvényen bemutatott földgiliszták óriási fajtagazdagságról árulkodtak; a néhány milliméterestől a félméteres hosszúságig találtak ezekből az élőlényekből. A giliszták talajjavító hatása közismert. A földet morzsalékosná, levegőssé teszik, növelik humusztartalmát, fokozzák a hasznos baktériumok számát. Sajnos a kémiai anyagok mérték-

telen használata rohamosan pusztítja ezeket a hasznos állatokat.

Gyulai Ferenc felvétele

Kutyagazdák, figyeltem!

Megalakult a Süni Központi Kutyás Klubja a fővárosban. Akit érdekel, írjon címünkre (Budapest, Pf.: 48. 1363) és részletes ismertetőt küldünk.

Süni délután

Még a gyerekek ölébe is beleült Tana, a Pécsi Állatkert szelíd páviánkölyke Budapesten, a Ménesi úti Volán Elektronikai Klubban, a Süni délutánon. Sok nyerelemény talált gazdára a természetismereti vetélkedőn, s nagy érdeklődést váltottak ki a videofilmek is. Türelmetlenül várták a gyerekek Bogit, a számoló usztkárt, akit gazdája sajnos — baleset miatt — beakötött lábbal tudott csak elhozni a rendezvényre.

A dzsungel indiánjai

A kőtorony körvonalai holdfényes éjszakákon sejtelmesen rajzolódnak az égre. Az építmény hajdan a maya indiánok csillagvizsgálója volt. Évezredekkel ezelőtt tudósai és papjaik innen figyelték az égitestek járását, hogy kifürkéssék, mikor kell vetni és aratni, mikorra várható nap- vagy holdfogyatkozás, mikor kell áldozniuk esőistennek és a többi démonnak, akiktől bő termést és sorsuk kedvező alakulását remélték. Csillagászati és számtani ismereteik meglepően pontosak voltak. A Vénusz bolygó útját mindössze évi 14 másodpercnyi eltéréssel határozták meg. Az általuk szerkesztett naptár lényegében azonos volt a ma is használttal. Az év 365 napja 18, egyenként 20 napos hónapból állt, az öt megmaradt nap balszerencsésnek számított. Először használták leírt szá-

mok esetén a nulla számjegy sokszorozó szerepét.

A maya több, ma már ismeretlen nevű törzs összefoglaló neve. Eredetüket homály fedi. Időszámítás előtt 2000-ből származnak az első emlékek. Virágkorukat, a régészeti leletek tanúsága szerint időszámítás után 250–900 között között érték el. A mai Mexikó, Guatemala és Honduras őserdeiben fényűző városaik, fejlett mezőgazdaságuk, élénk kereskedelmi forgalmuk volt. Szinte megmagyarázhatatlan, hogyan voltak képesek primitív kőszerszámaikkal utat törni a trópusi dzsungel sűrűjében, területeket kiszakítani településeik és termőföldjeik számára. A városok főterét az egyiptomiakéhoz hasonló, de lépcsőzetesen kiképzett piramisok és az előkelők kétszintes, téglatest alakú, színesre

A varázsló piramisa a yucatáni Uxmalban/Elter Károly felvétele

festett pompás palotái övezték. A piramisokban vallási szertartásokat tartottak és ide temkeztek a városállam vezetői. A piramisokat és a lakóházakat szobrok, domborművek, freskók díszítették.

A földművesek a városon kívül laktak, vakolt facölöpökből tákolt, zsutfedeles kunyhókban. A dzsungelből kihalított termőtalajt öntözéssel vagy a torzs felégetésével javították. Gátakat, vízgyűjtőket, csatornákat építettek. A hegyoldalakon teraszosan képezték ki a területet. Legfontosabb termékük a kukorica volt. Magját ásóbot segítségével vetették el. Termeltek még paradicsomot, babot, tököt, chillipaprikát, a répafélékhez tartozó batátát (más néven édesburgonyát), körteszerű avocadót, kakaóbabot és gyógynövényeket.

A virágzó életnek 900 körül szinte egyik napról a másikra végeszakadt. A tudósok találgatják, hogy földrengés, járvány, hurrikán, a föld terméketlenné válása, háború vagy parasztlázadás volt-e az összeomlás oka. A városokat elnyelte, körülfonta az őserdő, a maradványok nyomára csak évszázadokkal később bukkantak. Akik túléltek a katasztrófát, északra, a Yucatán-félszigetre

Kiszely István felvételei

vándoroltak, itt érte őket a XVI. században a spanyol hódítás.

LIPINSZKY KÁROLY

INDIÁN PIAC

Nagy a nyüzsgés Tikal, indián város piacterén. Induljunk 2000 évvel ezelőtti képzeletbeli sétára az áruhálmok, portékájukat fennhangon kínáló eladók, az alkudozó vevők sűrűjében. A parasztnok itt értékesítik termékeiket és itt szerzik be a szükséges szerszámokat és használati cikkeket.

A hosszú, féltetős épületek üzletsorának pultjai roskadoznak a gyümölcs- és zöldségféléktől, ládákból pulykák nyújtogatják

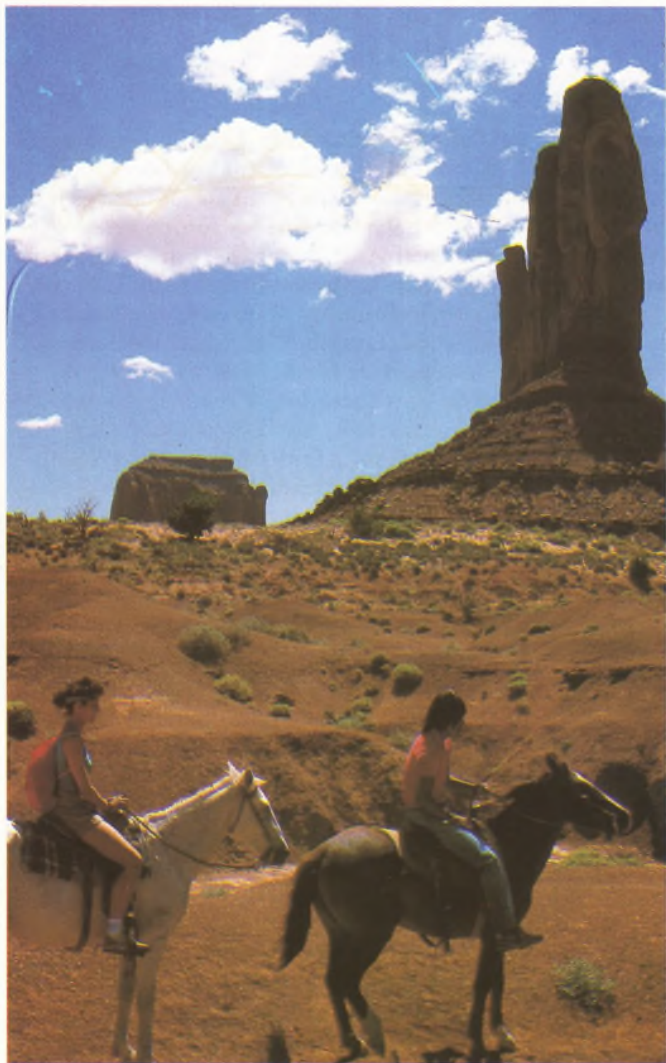
nyakukat, nyulak füle kandikál ki a réseken, prémekek himbálódnak a bódék gerendáin. Száritott halat, őzhúst, sőt tatut és iguanát is lehet vásárolni. A földre vetett gyékényeken fonott kosarak, kisebb-nagyobb cserépedények, háziszóttések kínálják magukat. A földművesmunkához kőszerszámok, a háztartáshoz obszidiánból csiszolt kések, seprők és tűzifa, a világításhoz viaszgyertya szerezhető be. A lakások díszítésére jáde szobrocskák, az ünnepekre ördögűző, riasztó maszkok, fejdísznek a szuruka madár díszes tollbokrétái kaphatók. Gyógyfüveket vásárol aki beteg, vagy vérszívó ráját, amellyel az orvosok a rossz vért távolítják el az emberi testből. Az alkudozásban megéhezetteknek amott természetes asszonyosság cserépkondérban fűszeres húst főz faszén felett. A sikeres üzlet megkötését egy pohár ital felhajtásával szentesítik az ügyfelek. A fizetés pénz helyett kakaóbabbal történik. A tehetősebbek megmaradt „pénzüket” kakaó formájában megisszák...

L. K.

Topálovits Pál rajza

Nyerges Miklós felvétele

A szerző felvételei

Dél-Amerika ősi kultúrái némák. Az Újvilágnak nem volt Hérodotosza, hogy hitelesen beszámoljon a régmúlt eseményeiről, de más történetírója sem. Bizonyos mondákat a szájhagyomány őrzött meg, más eseményekről az inkák híres csomóírása, a kipu mesél, vagy egyszerűen, régészeti módszerekkel jutottak tudomásunkra, hogy kik voltak isteneik, milyen templomokat építettek számukra, hogyan zajlott a korabeli népvándorlás. Dél-Amerika számunkra ismert történelme Kolombusz Kristóf felfedezésével kezdődött. A spanyol hajós 1492-ben pillantotta meg az első karib-tengeri sziget partjait, de akkor még nem sejtette, hogy egy új kontinensre bukkant. Arról csak hat évvel

később szerzett tudomást, amikor elérte az Orinoco torkolatát, s Amerigo Vespucci feltérképezte az addig ismeretlen szárazföld északi és keleti partvidékét.

Kolombusz idejében Dél-Amerikát kizárólag indiánok lakták. Őseik több tízezer évvel korábban a Behring-szoroson keresztül vándoroltak át Ázsiából, és lassan nyomultak dél felé, egészen a Tűzföldre. Az egymástól elszakadt csoportok különböző társadalmi és kulturális szintet értek el, attól függően, hogy miként sikerült megismerniük és megszelídíteniük a természetet. Amíg az őserdők és szavannák területén élő törzsek vadászattal, halászattal és gyűjtögetéssel szerezték táplálékukat, addig a hegyvidék

ISTEN GYERMEKEI

Kiszely István felvételei

ket benépesítő őslakosság már lényegesen fejlettebb színvonalon élt. A kolumbiai hegyek lejtőinek csibcsa indiánjai már ismerték a teraszos földművelést, az öntözést, és alkalmazták a vetésforgót.

A nagy fennsíkon, az Altiplanón három magasabb fokú civilizáció virágzott: a csavín-, a tiahuanacói- és a csimu kultúra. A kerámia-művészetükről híres csimukat az általunk legismertebb dél-amerikai nép, az inkák igázták le, úgy, hogy társadalmi-gazdasági berendezésüket bizonyos apró változásokkal átvették és továbbfejlesztették.

A XV—XVI. században a több millió négyzetkilométeres inka birodalom fénykorát élte. Burgonyát, kukoricát, gyapotot, földi-

mogyorót és kokát termesztettek, háziállatuk a láma és guanakó volt. Tárgyaik a legnemesebb fém-ből, aranyból készültek — talán ez okozta vesztüket. Pizarró kincsre sóvárgó serege elfoglalta Cuzcót, a fővárosukat, és senkinek sem kegyelmezett. A cuzcói templomok rejtékén szigorúan őrzött napszűfeket egy titkos ösvényen sikerült a városból kimenekíteni. Új otthonuk a hegyóriások között megbúvó Machu Picchu lett. Itt nem találtak rájuk a vérszomjas konkvisztádorok, és megélhetésük is többé-kevésbé biztosítva volt. Az utolsó hölgyet már senki sem temette el...

POLYCORP
SZAKCSOPORT
1117 Budapest,
Budafoki út 79.
Tel.: 668-843

**MINDEN
MESEFIGURÁT
MEGTALÁLTOK
AZ ÜZLETEKBEN**

©WALT DISNEY PRODUCTIONS

ÚJ!

Disneyland

Fanny Cat

DET1 No.: 2990 1986
©DISNEY

©DISNEY

Fanny Cat
toy family

Harmónia Kereskedelmi Vállalat • Alföld Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat • Duna Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat • Bakony Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat • Mátra Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat • Mecsek Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat • Kisalföld Élelmiszer és Vegyiáru Kereskedelmi Vállalat

Ki miben lakik?

BATAK HÁZ

Észak-Szumátra vulkanikus hegyei között és a Toba-tó partján állnak a jellegzetes formájú batak házak, amelyet a helybeliek tuk-tuknak neveznek. Ívelt tetejük elöl és hátul kimagasodik, csúcspan végződik. A régebben épült házak homlokzatát a batak népművészet festett és faragott motívumai díszítik. Korábban kizárólag fából készültek, mostanában azonban az alapokat kőből rakják, a háztetők pálmaleveleit pedig a horganylemez váltja föl.

HAJNANI CÖLÖPHÁZ

A Kínai Népköztársasághoz tartozó Hajnan szigetén a szegényebb halászok még mindig a hagyományos cölöpházakban laknak. A kisebb tengeröblök, sekély folyómedrek partján lévő cölöpkunyhók fából, a legszívósabb pálmalevélből és a rendkívül erős bambusz nád-rudakból készülnek. Olcsóságán kívül előnye, hogy gyorsan kivitelezhető, s a benne lakókat megvédi az ár-apály vízszintingadozásának kényelmetlen következményeitől.

FÜLÖP-SZIGETEKI NIPAKUNYHÓ

Hajnan szigetétől alig párszáz kilométerre keletre, a Fülöp-szigetek kisebb településein is kedvelik a cölöpszerkezetet. Számukra a nipapálma levele a legtartósabb építőanyag; sűrűn szövött rostjai tartósak és viszonylag jó szigetelők, nem járja át őket a szél. A pálmakunyhókat panelekből illesztik össze, a paneleket lécek határolják. A falakon itt-ott elhúzhatók a panelek, ilyenkor szabad kilátás nyílik, a bennszülötteknek tehát nincs szükségük ablaküvegre. A nipakunyhók is cölöpökön állnak, a ház alatt a jószágokat tartják.

HÁZAK AZ OÁZISBAN

A Szir-sivatag rekkenő hőségében bizony jólesik megpihenni egy oázis datolyaligetének vályogházában! Ez az ősi építőanyag kiváló hőszigetelő, ezért oly hűs a vályogházak belseje. Viszont hátrányai is vannak: az időjárással szemben kevésbé ellenálló és nem vízálló. De vízre a sivatagokban nem kell számítani, ezért terjedt el széles körben a pásztornépek között. Amikor egy ilyen házba belépünk, illik levenni a cipőt! Ők is ügyelnek a tisztaságra.

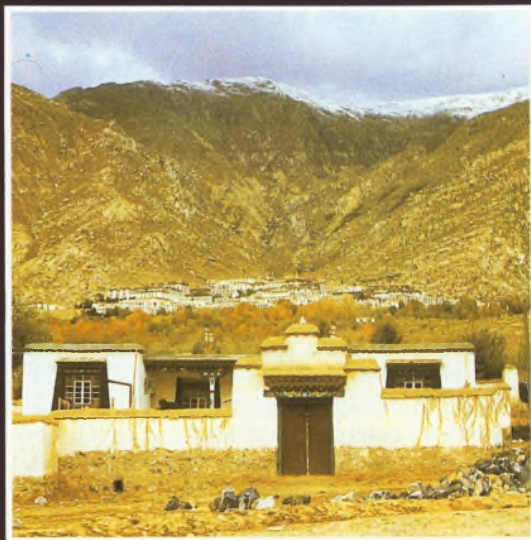
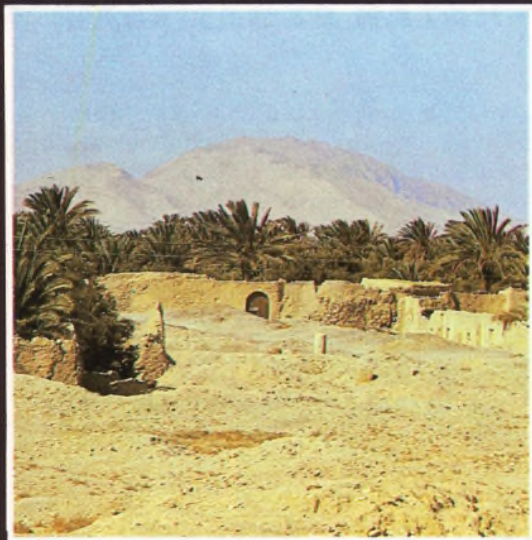
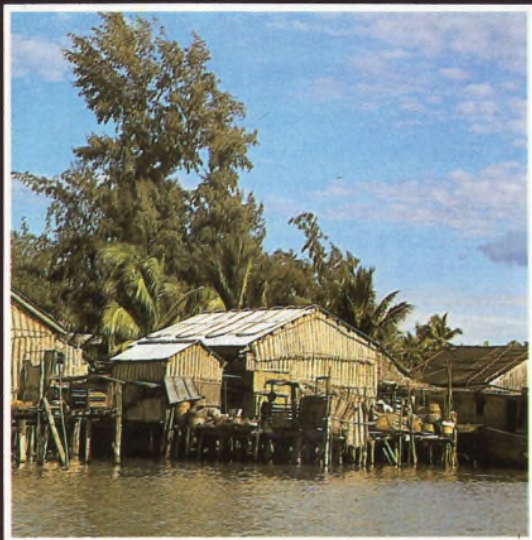
TIBETI HÁZ

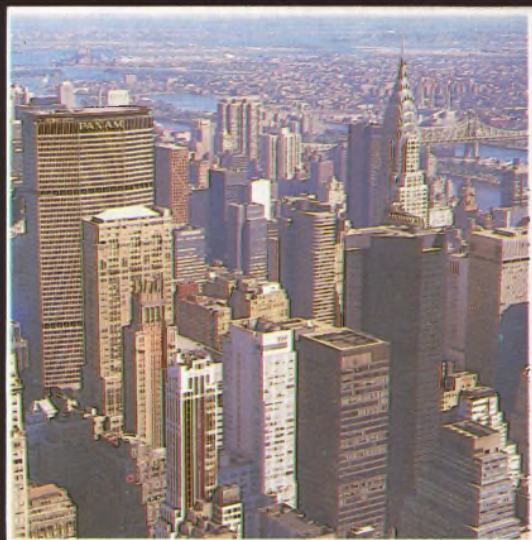
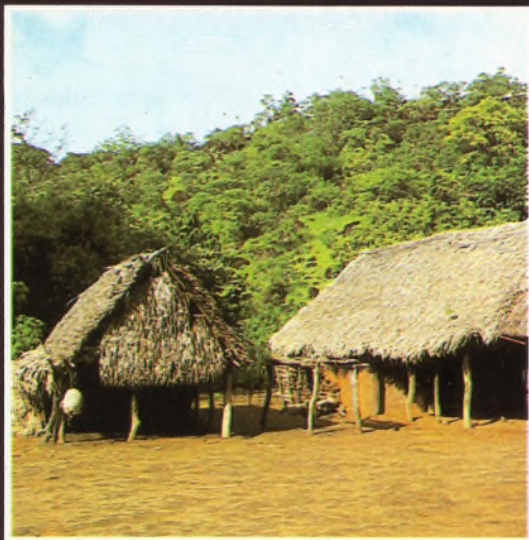
A Himálája népének, a tibetieknek a házai tökéletesen beleolvadnak a természetbe. Általában kétszintesek, az udvart alacsony, vastag falú kerítés határolja. Lapos tetejüket erős szálfák tartják. A falakat kövekből rakják, majd ha már áll a ház, agyagból kevert sárszerű bevonattal vakolják. A vidéki házaknak viasszal átíratott papírablakai vannak, az üvegablak csak a városi polgárok „kiváltsága”. Az ablakokat faredőnyök védik, föléjük színes díszítőszalagokat kötnek. A hálószoba az emeleten található, az egyéb helyiségek pedig az alsó szinten, ahová gyakran még a háziállatok is behúzódnak.

JURTA

Mongóliában és Kína északi részén, elsősorban a Gobi-sivatag környékén divatos lakóhely a jurta. A nemezéből készült és belső favázzal megerősített kör alakú sátrak kiváló hőszigetelők, ezért még a legperzselőbb nyári hőségben is hűs a belsejük. Egy jurtában egy család lakik. Mongóliában a jurtákhoz külön készítenek bútorokat, ezeknek kisebb a méretük, könnyebben elférnek. Mindegyikben található tűzhely (kéményét a tetőn vezetik ki), ágyak és szekrény.

THAI LAKÓCSÓNÁK

Thaiföld fővárosát, Bangkokot keskeny, vízinövényekkel sűrűn benőtt csatornák hálózják be. Ezért kapta a város a „Kelet Velencéje” nevet. Ezek a víziutak, ottani nevükön klongok kedvelt célpontjai a külföldi turistáknak. A klongokon forgalmas piacok, nyüzsgő élet várja az oda látogatót. A vizen úszó csónakokban ezek laknak, egy csónakban egy család. Evezőkre itt már nincs szükség, mert ezek a csónakok nem változtatják a helyüket, talán nem is lenne lehetséges, mert az évek folyamán körbenövi őket a sok vízinövény.

FELHŐKARCOLÓK

A modern kor beton, üveg és acélépületeit ma már mindenki ismeri. Felhőkarcolókat először az Egyesült Államokban kezdtek építeni századunk első felében. Képünk New Yorkban készült, korábban a világ legmagasabb építményeként számon tartott Empire State Building tetején. A felhőkarcoló egy év alatt készült el, 102 emeletes, a tetején lévő téveteronnyal együtt 490 méter magas. A felhőkarcolók többnyire irodaházak; hivatalok, üzlethelyiségek, éttermek és galériák vannak bennük. A legfelső szinten kilátó várja a látogatókat, akik tiszta időben az egész várost megnézhetik.

GUAJIRA CÖLÖPHÁZ

Amikor a XV. század végén a Dél-Amerika északi partjánál hajózó Amerigo Vespucci megpillantotta a Guajira-félsziget indiánjainak cölöpkunyhóit, azokat azonnal szülővárosa, az itáliai Velence cölöpházaihoz hasonlította. A tengertől elzárt lagunában — akárcsak Velencében — szintén cölöpökön álltak a házak, azzal a különbséggel csupán, hogy itt a ház egyéb részei kizárólag fából készültek, míg Európában akkoriban már köveket is használtak. A négyzet alaprajzú házak egyes elemeit kókuszdióból font hánccsal erősítették össze.

KASMIRI HÁZ

Kasmirban, a Himalája hegyei között erős faházakban élnek az emberek. A zöld hegyvidéki réteken, a márgokon álló épületek tetején is fű zöldell, rajtuk kipányvázott tyúkok kapirgálnak, másutt virágok nőnek. Ezekről a tetőkön lévő virágoskertekről nevezetes Kasmir. A lapos tetőkre földet hordanak, majd bevetik virágmagokkal, vagy éppen konyhakerti növények palántáival.

INDIÁN KUNYHÓK

A venezuelai panáre indiánok házaikat erdei tisztásokon, vízparton építik; lehetőleg eldugott, nehezen megközelíthető helyen. Kizárólag olyan építőanyagokat használnak, amelyek a közvetlen környezetükben megtalálhatók. A tetőszerkezet sűrű szövésű palmarostokból, a gerendák a legtartósabb faanyagból készülnek. Kunyhóik egyetlen tágas belső térből állnak, a helyiségek nincsenek elkülönítve. A kisebb falvak három-négy kunyhójában 12 család él.

BOLÍVIAI PARASZTHÁZ

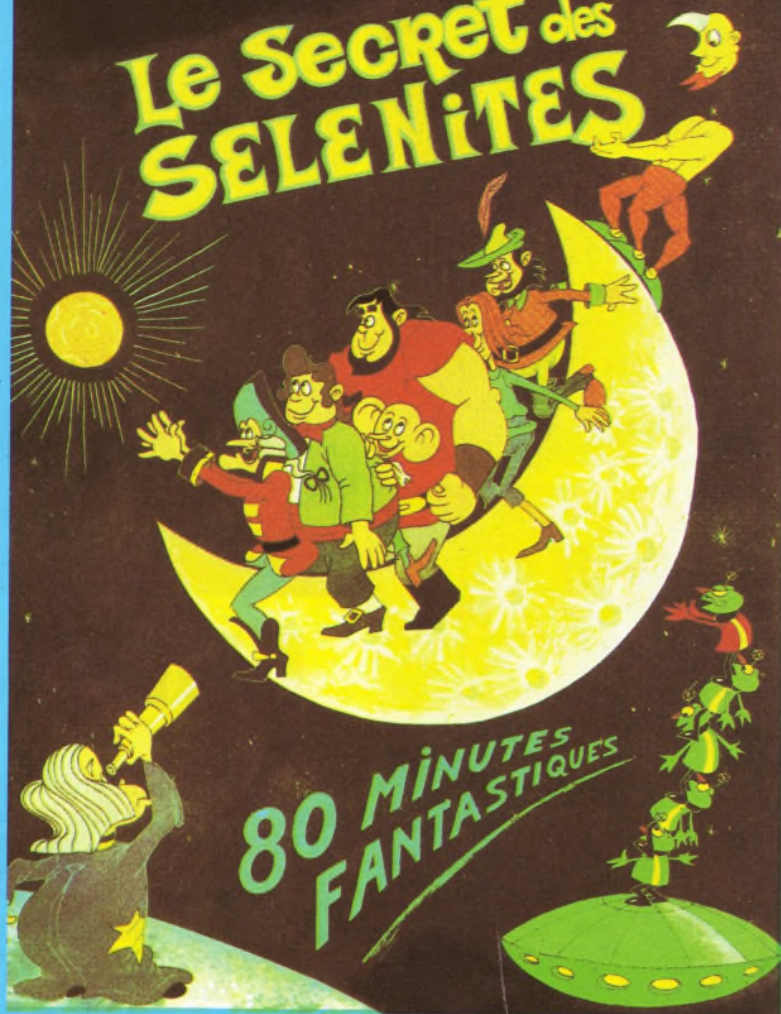
Az Andok négy-ötezer méter magas kopár fennsíkján, az Altiplanón élő kecsua és ajmara indiánok házaival még a legmosztohább természeti viszonyok közepette is találkozhatunk. A Titicaca-tó környékén éjszakánként a hőmérő higanyszála fagypontra alá süllyed, akik ott élnek, szinte állandóan fáznak, ezért építkeznek vastag falakkal, vastag tetővel. Házat építeni arrafelé rendkívüli esemény, mert gyakran hiányzik az építőanyag; távoli vidékekről kell odaszállítani a fát és a köveket, esetleg az agyagot és vizet, hogy vályogtéglákat készíthessenek.

ELTER KÁROLY

A szerző felvételei

A holdlakók titka

Le secret des SELENITES

80 MINUTES
FANTASTIQUES

JEAN IMAGE RAJZFILMJEI

Aladdin és a csodalámpa
A holdlakók titka
Münchausen báró csodálatos kalandjai
Robi, az űrhajótörött

KÖLCSÖNÖZHETŐK

A VIDEOTÉKÁKBAN!

ERDŐ FÁK

Fa nélküli erdőben, óriási kaktuszok százai között sétálunk a bolgár tengerparton, Balcsik városka botanikus kertjében, amit a királynő kertjének is neveznek. A pompás parkban oszlop-, gömb-, kígyó- és többágú gertyatartó alakú kaktuszok magasodnak fölénk, felidézve őshazájuk, Amerika trópusi vidékeit, amelyhez éppúgy hozzátartoznak, mint a mi tájainkhoz a dűslombú fák.

A kaktuszok különös alakja jó példa a természethez, éghajlathoz való alkalmazkodásra. Őseik még közönséges fás törzsű, vékony ágú, vastag levelű cserjék voltak. Későbbi átalakulás eredménye a húsos, pozsgás, azaz nedvőrző törzs. Eltűntek a lomblevelek is, hogy a növény a lehető legkevesebbet párologtasson el a forró égöv alatt oly nehezen pótolható vízből, így megmeneküljön a kiszáradástól.

A balcsiki kaktuszerdőben is megfigyelhetjük az átalakulás egy mozzanatát. Az opuntia fajhoz tartozó kaktuszok fiatal hajtásain még hengeres lomblevelek fejlődnek, de hamarosan lehullanak.

NÉLKÜL

A különböző kaktuszfajták alakja, hajtása, virágzata, de még tövise is rendkívül változatos. Látunk oszlop- vagy gömbalakú kaktuszokat, amelyek törzsén, a csúcs közelében szemölcs-, kúp- vagy gúladudorok sorakoznak, másoknál ezek összeérnek és hosszanti vagy csavaros bordázatot alkotnak. Az oszlopos kaktuszfajták egy részét oldalágak díszítik, amelyek egy darabig vízszintesen nőnek, aztán függőlegesen fejlődnek tovább. Széles terpeszkednek a levélfarmájú óriás lemezekből képződött növények és szeszélyesen tekeregnek a kígyót utánzó kaktuszok törzsei.

A fügekaktuszok (*Oputius ficus indica*) külön érdekessége, hogy bordópiros, almaszerű termését gyümölcsként fogyasztják vagy szeszt főznek belőle.

Nemcsak róza, de kaktusz sincs tövis nélkül. A szúrós fegyver a növényevő állatok elleni védekezést szolgálja. A tövisek száma, alakja, elhelyezkedése szinte fajtánként változó. A szemölcsökön vagy bordákon, a lemezlevelek peremén nagy számban nőnek.

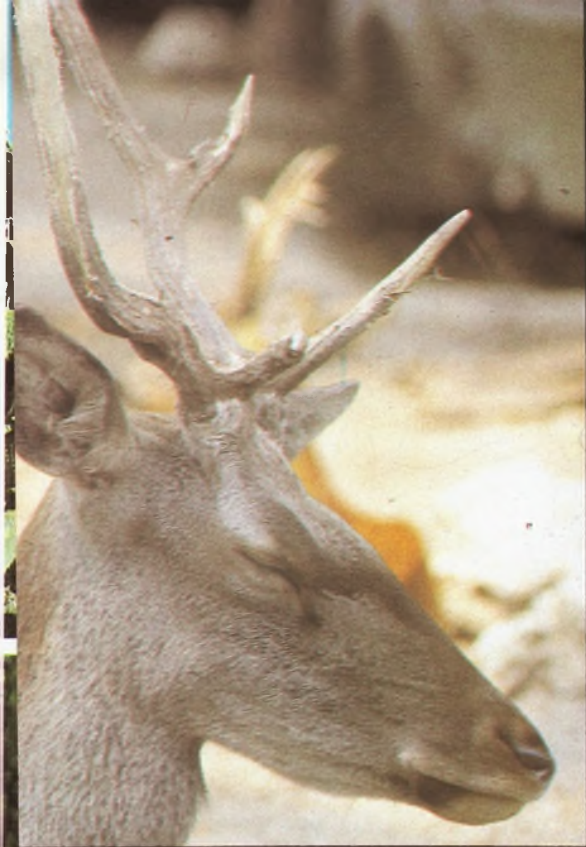
Vannak rövidek és vékonyak, van olyan vastag és kemény mint egy cipészár, akadnak szalagalakúak. A fügekaktuszra a kampószőrök jellemzőek. Ezek igen finom tövisek, visszagömbülő csúccsal. Kellemetlenek, mert a bőrbe belekapaszkodnak és gyulladást okoznak.

A balcsiki kert legszebb ékességei az éppen virágzó kaktuszok. Találunk kelyhes és kerékalakú, fehér, sárga és rózsaszínű virágokat. Egyes kaktuszok csúcsát sűrű, gyapjas süveg borítja, a virágok ebből nyúlnak ki. Más fajtáknál a törzs egyik oldalán alakul ki a gyapjas képződmény. A nálunk szobanövényként kedvelt *cereus* virága hosszú nyél végén pompázik a törzs csúcsán.

A balcsiki kaktuszerdő végére értünk. A tenger tükre a látóhatárig nyújtózkodik előttünk. A park másik végén, a sziklakertből vízesés tájtézik a tarka virágágyak között. Felejthetetlen látvány.

L. K.

Udvari Gábor felvételei

	1	...OLAJ		↓	»JÓ« NÉMETÜL	KÁROS	SZOVJET REPÜLŐ- GÉP TIP	OXIGÉN				
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓			
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓			
IZOMKÖTŐ	↓	↓	NEM ITT!	↓	↓	↓	↓	KÜL KEVERVE	HA TALÁLNA!			
KÉN VJ.	↓		 <p>MAGYAR VILLAMOS MŰVEK TRÖSZT 1011 BUDAPEST VAM U 5-7</p>				↓	↓	↓			
NÉVELŐ	↓						↓	↓	↓	↓	↓	↓
	↓	↓					↓	↓	↓	↓	↓	↓
ÉN...Ő	↓	↓					↓	↓	↓	↓	↓	↓
	↓	↓	↓	TELEPÜLÉS	↓	↓		↓	↓			
ÉN ÉS TE	↓	↓		↓	↓	↓	↓	↓	↓			
LITER	A	↓	↓	É	↓	↓	↓	↓	↓			
↓	SZEMÉLY- NÉVMÁS	↓	BUDAPEST FOLYÓJA	↓	↓	↓	↓	↓	NÉVELŐ			

A Magyar Villamosművek Tröszt rejtvenypályázatot indított. A rejtvények a Sűni januári, februári, márciusi és áprilisi számában jelennek meg. A helyes megfejtők között havonta egy számítógépes kazettát és könyveket sorsolunk ki. A három fődíj egy magnetofon, egy perzsa macska és öt számítógépes kazetta. A fődíjakat azok között sorsoljuk ki, akik mind a négy rejtvényt jól fejtették meg.

Beküldési határidő a következő hónap 20-a.

A várnai Akvárium

Partra vetődött rák, homokba fúródott kagyló, fürdőzés közben lábunkhoz súrlódó medúza — ezek mindennapos találkozások a Fekete-tenger élőlényeivel.

A várnai Akváriumban többet tudhatunk

Udvari Gábor felvétele

meg róluk. A vastag üvegfalak mögötti sejtelmes fényben feltárul előttünk a tenger csodavilága.

A legtöbben a cikázó macskacápa akváriuma előtt nézelődnek. Fajának legkisebb példánya, hossza legfeljebb 70 centiméter, súlya 50—80 dekagramm. Mozgása könnyed, hullámzó. Alsó állású szájával, részaránytalan farokúszójával nagyon hasonlít félelmetes rokonaihoz.

Nem éppen bizalomgerjesztő a közönséges tok sem. Testén öt sorba rendezetten csontlemezekből képzett vérték meredeznek. Szája csőrszerű. Kifejlett példánya másfél-két méter hosszú, 30—50 kilogramm súlyú.

A füles medúzáról a tájékozatlan szinte el sem hinné, hogy ez a fehéres színű, 10—40 centiméter átmérőjű, kocsonyás valami — állat. A csalánozók rendjébe tartozik. A négy fülserű képződmény a kerek, képlékeny testfelületen látszik át, de nem fül, hanem ivarszerv. A medúza külennét négy fodrozott, lengő-libegő karszerű nyúlvány teszi még furcsábbá.

Az Akvárium „száraz” ternaében preparált tengeri állatokat mutatnak be. A tárlókban rengeteg csigaházat láthatunk. A legkisebb (10—15 milliméter) a tetőcsiga. Háza kúpos sätortetőre emlékeztet. A csészecsiga formáját a neve elárulja. Látványosak a kagylóhéjak is. A legközönségesebb az ehető fekete-kagyló. Az aljazatban hosszú fonalat eresztve horgonyoz le. A szív-kagyló érdekessége, hogy hosszú lábával több deciméteres távolságra képes ugrani. Teljesen szokatlan a nagy hüvelykagyló alakja, amely kardhüvelyre emlékeztet. 10—12 centiméter hosszú, a homokos tengerfenékre fúrja be magát.

Mindez csak ízelítő a látnivalókból, hiszen a várnai Akvárium tucatnyi termében órákig nézelődhetnénk. Utolsó pillantásunkat egy kitömött delfinre vetjük. Azt, aki nem elég-szik meg ennyivel, Várna másik nevezetes intézményében, a Delfináriumban eleven, idomított delfinek cirkuszi mutatványai szórakoztatják.

— Lip —

Vidovics István felvételei

Kedves fiatal Barátaink!

Ki ne szeretné közületek a kellemes izgalmakkal járó közös tanulmányi kirándulásokat!

Már a tanítási év elején tervezgetitek, hová, mikor, hogyan. Egy kirándulás megszervezése, főképp, ha többnapos, igen sok gondot is tud okozni szüleiteknek, tanáraitoknak. Válasszatok hát az OMNIBUSZ utazási iroda gondosan összeállított autóbuszos kirándulásai közül, melyeket a Ti számotokra készítették. A félnapos kirándulásoktól az egy-, két és háromnaposokig tananyaghoz kapcsolható szép kirándulásokat kínálnak, biztosítják az olcsó szállást és a meleg ételt is. Ha a kirándulást nem hétfővégre, hanem a hét elejére, közepére tervezitek, még kedvezményt is nyújt az utazási iroda. OMNIBUSZ utazási irodát Budapesten és Pest megyében a VOLÁNBUSZ autóbusszállomásokon találhattok, ahol részletes programajánlatot és tájékoztatást adnak érdeklődésetekre. Elképzeléseitek szerinti egyedi útvonalra is szervez kirándulást az iroda, szállással, étkezéssel. A kirándulás megszervezésével járó gondokat az OMNIBUSZ vállalja, a jó hangulat megteremtése már a Ti dolgotok.

Szeretettel várunk Benneteket!

OMNIBUSZ Utazási Iroda

Világítótorony, Lipinszky Károly felvétele

Hadihajó, Udvari Gábor felvétele

Tengerészeti Múzeum a Fekete-tenger partján

A várnai tengerparton már messziről felkeltik figyelmünket a Tengerészeti Múzeum udvarán égbemeredő, az éjszaka sötétjében utat mutató világítótornyok és hajdani naszádok ágyúcsövei. Egykor a hajósokat segítették, ma a sirályoknak nyújtanak pihenőhelyet. A polgári- és hadiflotta becsülettel kiszolgált és gondosan karbantartott egykori büszkeségei várják a látogatókat.

Bulgária történelmében és gazdasági életében mindig is meghatározó szerepe volt a Fekete-tengernek, amely keleten 300 kilométer hosszúságban határolja az országot. Békében a tenger a kereskedelmi forgalom egyik fő ütőere, összekötő kapocs közeli és távolabbi országokkal. A tengerparti városok és üdülőhelyek utcáin a széles gallérú, hófehér matróruhas, szalagos matrózsapkás, oldalukon díszes tört viselő délceg tengerészek emlékeztetnek arra, hogy Bulgária tengermenti ország.

A múzeum szabadtéri kiállításán nemcsak

kívülről szemléljük a hajókat, de körülnézhetünk fedélzetükön és leereszkehetünk a hajótest mélyébe is. Nem lehet könnyű a tengerészelet! A tisztai és legénységi kabinok rendkívül szűkek, kerek ablakaik ugyancsak aprócskák. A matrónép falba süllyesztett keskeny szekrényekben tárolja felszerelését, és pihenőidejében himbálódzó függőágyon alszik. A kapitány szobájának asztalán térképeket, hajónaplót, a navigációhoz szükséges műszereket láthatunk.

Különös tisztelet övezi az üvegfalak védelmében elhelyezett Kor Karoli nevű jachtot. Többnyelvű tábla adja tudunkra, hogy a törékeny hajóval 1976. december 20. és 1977. december 20. között Georgi Georgev kapitány a bolgár tengerhajózás történetében először világkörüli utat tett.

A múzeum épületében vitrinek és tárlók őrzik 100 év tengerészeti emlékeit. A leglátványosabbak a régi egyenruhák, az aranyozott vállbojtok a tisztai öltözeteken, a sokféle kiüntetés. Iránytűk, szekszánsok, írásos parancsok és jelentések, térképvázlatok adnak bepillantást a végtelen vizen való tájékozódás rejtelseibe.

A Tengerészeti Múzeumtól nem messze, Várna kikötőjében hatalmas teher- és személyhajók fogadják a darukkal berakott árut és a tengerre szálló utasok tömegét. A hajózás történetének ismeretében értőbben szemléljük a kikötő mai pezsgő életét.

A februári csillagos ég

Februári estéken a déli látóhatár fölött ragyog a Sirius (α CMa). Nem lehet eltéveszteni, mert ez az egész égbolt legfényesebb csillaga. Bár alacsony helyzete miatt a légkör mozgása vibrálóvá teszi fényét, jól láthatóan kékese színű. Ez azt jelenti, hogy több, mint 10 ezer fok a felszíni hőmérséklete. Viszonylag közeli csillagnak számít, kilenc fényév távolságra van. Ha a Napunk helyén lenne, a Napnál 20-szor fényesebbnek látszana. Átmérője és tömege is kétszerese a Napunkénak. Így az égen kétszer akkora látszana, és a Föld nyolc és fél hónap alatt kerülné meg (ennyi ideig tartana egy év).

A Sirius nem magányos csillag, van egy fehér törpe kísérője, amely 50 év alatt kerüli meg. A csillag tömege megegyezik a mi Napunkéval, átmérője viszont alig nagyobb a

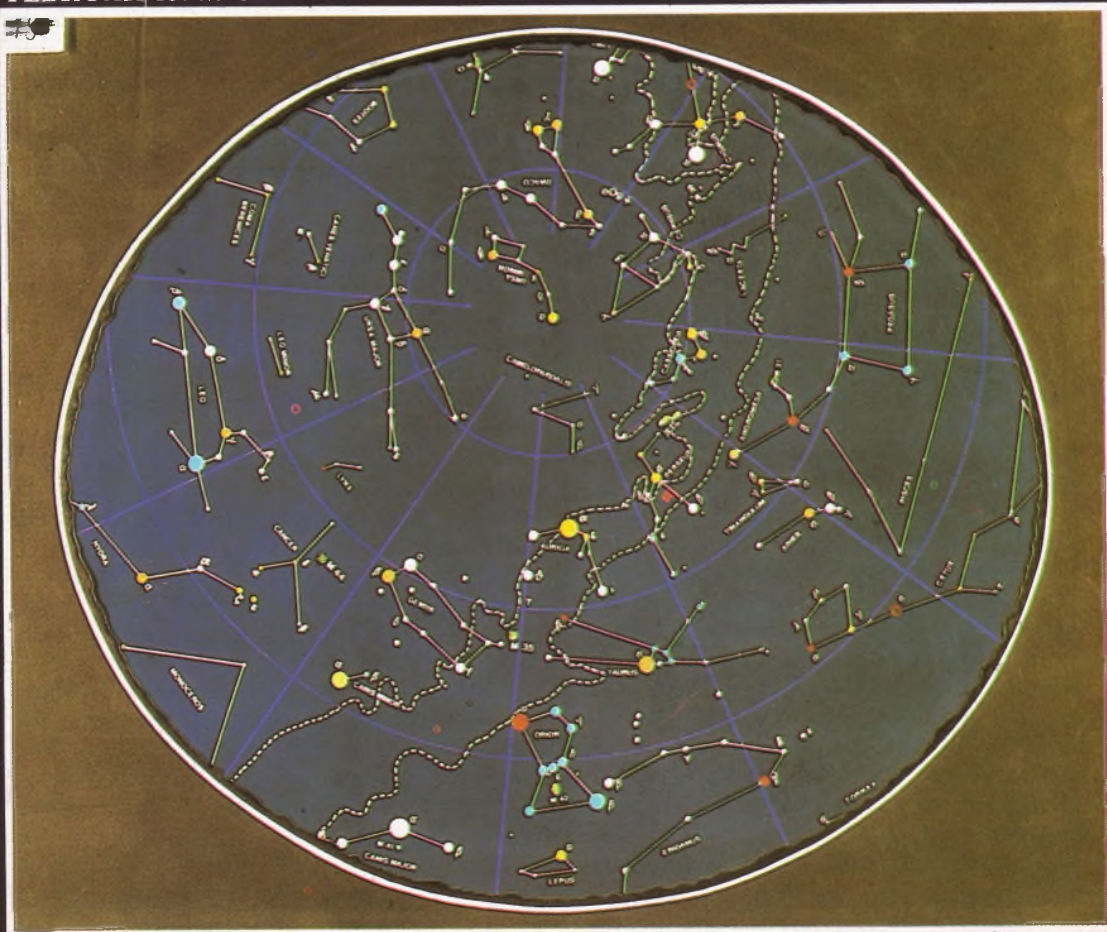
Földnél. Ez a fehér törpe most egyre közelebb kerül a Sิริushoz, így 2000-ig amatőr távcsövekkel nem figyelhető meg.

A Sirius a Nagy Kutya (Canis Maior) csillagképben helyezkedik el. A Kis Kutyával (Canis Minor) együtt Orion, az égi vadász kísérői. Orion a görög mondák szerint szenvedélyes vadász volt. Halála után az istenek az égre helyezték, mert sokat gyönyörködött a csillagokban. Az égbolton éppen a Nyúl (Lepus) csillagképet üldözi. Ezek a csillagképek a csillagtérkép segítségével könnyen megtalálhatók a Sirius körül.

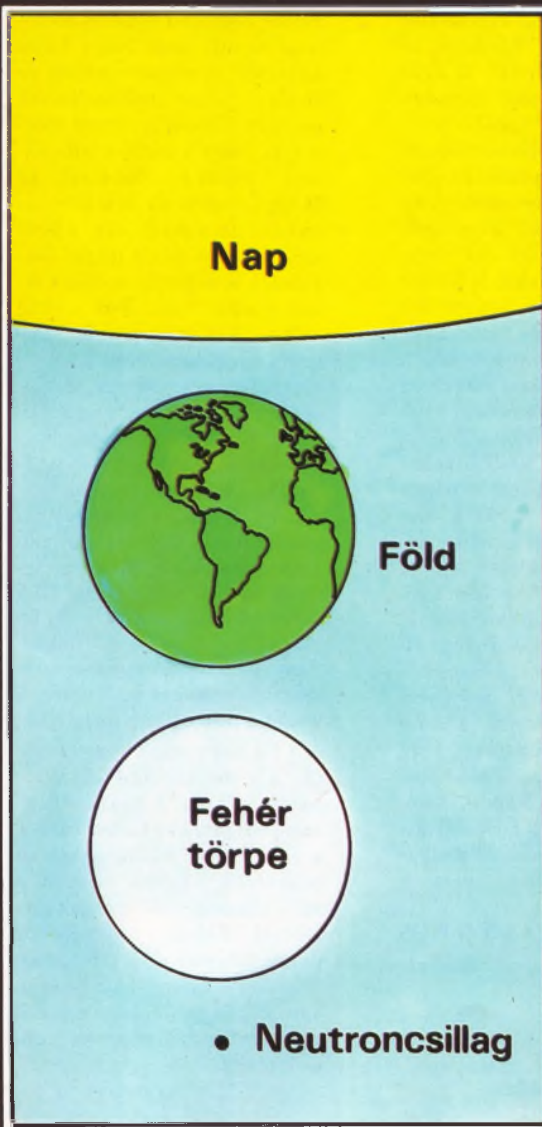
A Sirius hatással volt a magyar mondavilágra is. Népünk Sántakatának nevezte. Valószínűleg erősen vibráló, „sántikáló” fénye miatt.

J. T.

FEBRUÁR 15. 20 ÓRA

ÓRIÁSOK ÉS TÖRPÉK

A különböző évszakok közül talán télen lát-
szik a legtöbb fényes csillag. A fényes égi
lámpásokat persze a halványabb csillagok
rajai veszik körül. A távcső látómezőjében
szinte megszámlálhatatlanul sok halvány
fénypont tűnik fel. Nagy a különbség tehát
a csillagok látszólagos fényessége között. A
megfigyelhető fényesség azonban nem csak a
csillag sugárzásától függ, hanem attól is,
hogy milyen messze van tőlünk. De nagy el-
térések találhatók a csillagok valódi fényes-
sége, az általuk kisugárzott energia értéké-
ben is.

A fényesség azonban nem az egyetlen jel-
lemző adatuk. Egyes módszerekkel, s a fizi-
ka törvényeinek felhasználásával megbecsül-
hető a csillagok átmérője. Itt is hatalmas el-
téréseket, igazi óriásokat és törpéket találha-
tunk. A mi Napunk sok szempontból átlagos
csillagnak tekinthető. Átmérője egymillió
400 ezer kilométer, több mint százszor na-
gyobb a Föld átmérőjénél. A Hold pályáját
is könnyen el tudná nyelni.

Ez a hatalmas méretű Nap azonban fel sem
tűnne sok csillagtársa mellett. A Lyra csil-
lagkép bétája több, mint tízszer, a Cygnus
gammája pedig ötvenszer nagyobb átmérő-
jű. Az igazi pálmát azonban a Zéta Aurigae
jelű csillag viszi el, átmérője kétszázszorosa
a Nap átmérőjének. Ha ez a csillag lenne a
Nap helyén, akkor a Föld a csillag felszíné-
nek a közelében keringene. De vannak olyan
csillagok is, amelyek elnyelhetnék a Föld,
sőt a Mars pályáját.

A másik végletet a Sirius vagy a Procyon kí-
sérője jelenti. Ezek az úgynevezett fehér tör-
pék nem sokkal nagyobbak a Földnél. Alig
érik el a Nap átmérőjének századrészét. A
hatvanas években pedig felfedezték a neut-
roncsillagokat, amelyek még a fehér törpék-
nél is kisebbek.

A méretek hatalmas eltérése együtt jár a sű-
rűség nagyméretű változásával. Egy óriás-
csillag felszíni rétegei jóval ritkábbak lehet-
nek, mint a bennünket körülvevő levegő.
Szinte akadály nélkül át lehetne rajtuk ha-
tolni. A fehér törpék anyaga viszont igen sű-
rű. Egy egy centiméter oldalélű kocka töme-
ge több száz kilogramm lenne. A neutron-
csillagokból pedig egy köbcentiméter több
száz tonna tömeget nyomna.

A macska szőre

A macskák rendkívüli változossága szőrük hosszában és szerkezetében is megnyilvánul. Bundájuk a hosszabb, a felső szőrtakarót alkotó (korona) és a rövidebb, finomabb (pihe) szőrökből áll. A szőrzet jellegét a korona és piheszőrök együttesen határozzák meg.

A legismertebb a rövidszőrű típus, hiszen kedvenceik nagyobb része, és az utcánk, tereken gyakran látható cicák is a házi, azaz a rövidszőrű macskák közé tartoznak. A másik általánosan ismert csoportban például a perzsa macskák vannak. Ezek a hosszúszőrű fajták hirtelen, véletlenszerű változással és csak későbbi tudatos tenyésztői munkával alakultak ki. Ma már koronaszőrűk hossza meghaladja a 12 centimétert.

A két típus közötti átmenetet a félhosszú szőrű cicák képezik. Ritka, és különös fajtát alkotnak a göndör szőrű (Rex) macskák. Napjainkban több típusuk is kialakult.

Máris mennyiféle macska, és még nem is említettük a szőrtelen, Szfinx-nek nevezett rendkívül ritka és meghökkentő külsejű állatot.

LOVAS ÉVA

Szőcs Dénes felvétele

Az ásványok születése

Az ásványok születésének számos útja van, három nagy csoport azonban elkülöníthető. Az elsőbe tartoznak a magmával, a Föld mélyében megolvadt kőzetanyaggal kapcsolatos ásványszületések. Elsőként az olvadákból „fagnak” ki kristályok, amelyek annál nagyobbra nőnek, minél lassúbb a lehűlés. A Föld mélyében hosszú idő alatt hűlt ki például a gránit, amely a Velencei-hegység és a Keleti-Mecsek hegyeinek egy részét építi fel. Az ilyen fajta kőzetekben nem is számít óriásnak a képen látható hat centiméter magas kvarckristály. S bár ez nem különösen szép, mégis érdekes, mert egy másik ásvány, a turmalin kristályoszlopai „szűrjék” keresztül. Valójában a később keletkezett kvarc (szilícium + oxigén vegyülete) nőtte körül a turmalin rudacskáit, amelyek olvadási hőmérséklete sokkal magasabb és emiatt a kristályosodási sorban előrébb állnak. A nagy színes kristályokból álló mélységi magmás kőzetekből igen szép fényezett, vagy nyers felületű díszítőlapok készülnek, például Budapesten, az Astoria aluljáró padlójába épített fekete gabbrólapok, amelyek jókora földpátkristályainak belsejéből sejtelmes ibolyaszínnel tükröződnek vissza a fény.

Dr. SZABÓ JÁNOS

A szerző felvétele

Zsiráf

„Hogyha a zsiráf gallért hordana, csak a pucéráj annyiba kerülne neki, mint más állatnak a teljes ellátás, fűtés-világítással.”

Persze nem kell egészen komolyan venni, amit Nagy Lajos Képtelen természetrajzában az általa foltos nyakorjárnak nevezett állatról ír, annyi mégis igaz, hogy a zsiráf nyaka feladta a leckét a tudósoknak. Az éktelen hosszú nyak a környezethez alkalmazkodás következménye. A zsiráf magas fák, akáciák leveleivel táplálkozik. Ám amikor iszik, fejét a vízig hajtja. Két méternél is hosszabb nyakában ekkor a vérkeringésnek négyméteres magasságkülönbséget kell kiegyenlítenie. Elvileg a hidrosztatikus nyomás növekedése következtében agyi ereinek (miután azok a zárt térben, a koponyában nem tudnak tágulni) szét kellene szakadniuk. Mégsem történik semmi, a lehetetlen állat nemcsak iszik, de néha még legel is.

Agyának alapján ugyanis szer-teágazó érhálózat van, amely a válságos pillanatokban megnyílik, és a vér nagy részét közvetlenül (az agy megkerülésével) a vénákba juttatja. A nyaki vénákban pedig csak egy irányban — a szív felé — nyíló, zsebszerű billentyűk vannak és ezek a vér visszafolyását megakadályozzák. Ehhez a megoldáshoz persze nagyon erős szív és érrendszer szükséges. A zsiráfnak van a világon a legmagasabb vérnyomása: háromszorosa mint az emberé.

BORSOS BÉLA

Udvari Gábor felvétele

Élő „kavicsok”

Dél-Afrika száraz éghajlatú vidékén élnek a kristályvirágfélék családjába tartozó különös növényfajok, a kavics- és kőutánzó növények. Ezek az évelő pozsgások csak két-három centiméter magasságúak, és két összenőtt húsos levélből állnak. A levelekben tartalékolt víz és tápanyag teszi lehetővé, hogy akár félféves szárazság esetén is életben maradjanak. A jól védő bőrszöveten keresztül csak nagyon kevés víz párolog el, ezt még az is csökkenti, hogy a növények nagyobbik része a földben van, és csak a felső végük kerül a talaj fölé.

A sok vizet tartalmazó növényeket a szomjas állatoktól megvédi rejtett, kavics formájú alakjuk. Még a színük is a környezetbe illeszkedik, többnyire szürkés, barnás, esetleg sárgásak. A kavicsnövények takarékos vízfelhasználása lassú növekedéssel párosul, mivel nem jutnak elegendő tápanyaghoz, melyet a vízben oldva vehetnének fel.

A kavicsnövények nevelése sok figyelmet igényel. Szeretik a napfényt, télen világos, 10–12 Celsius fok körüli hőmérsékleten tartsd őket. A nyugalmi időszakban, decembertől február végéig ne öntözd, mert kirothadhatnak. Magról szaporítják.

ROSKÓ GÁBOR

A szerző felvétele

Új kutyafajta Magyarországon

Az utcán még nem találkozhatál hovawarttal, hiszen Magyarországon csak egy-két egyed található, de kiállításon már láthatad ezt a kitűnő kutyát. A hovawart egy töegyökeres német kutyafajta, melyet már a középkori írások is megemlítenek. Aztán, egészen a század elejéig nyoma veszett. Ekkor néhány kutyabarát szigorú tenyésztési renddel hozzákezdett az újratenyésztéshez, aminek eredménye egy stabil, ellenálló fajta lett.

A hovawart egy erős, temperamentumos állat. Idegennel szemben tartózkodóan barátságos. Igen jó házőrző. Nem agresszív, de az egyértelmű támadásra rögtön reagál. Nagyon szereti a vizet és jó futó. Kiváló szaglókészségű, a nyomot mélyen követi orrával. Megjelenésében igen tetszetős, hosszúszőrű kutya. Jól tűri az időjárás viszontagságait. Háromféle színben fordul elő: aransárga, mélyfekete és markirozott (fekete, aranybarna foltokkal). Magassága 60–70 centiméter, súlya 30–40 kilogramm. Hangja mély, erőteljes.

A hovawart ideális társ, érzelmileg nagyon kötődik az „ő” családjához, gazdjához.

LOVASS ANDRÁS

Forrásy Csaba felvétele

Kozmetika

Ugye nagyon kellemetlen, ha zsíros a bőröd? Olajos fényű, tapadós, és a tág pórusokban megrekedő faggyú tetején ott található egy-egy pont. Ez, és az alatta lévő faggyú a mitesz-szer, kozmetikus szakszóval komedó. Ilyen esetben hasznos a gyakori szappanos, melegvízes tisztálkodás. Gyulladás esetén bőrgyógyászhoz, egyébkor kozmetikus szakemberhez fordulhatsz. Otthoni bőrápolásra a következő arcpakolást ajánlom, zsíros bőrre: műanyag reszelőn kevés timsót reszelj fölveretlen tojásfehérjébe, keverd össze és kend föl a bőrödre. A benne lévő albumin pórusösszehúzó, szárító, a B₂-vitamin a bőr anyagcseréjét javítja, a timsó gyulladáscsökkentő, a szulfátcsoportok hámképzőek, vérzéscillapítók, fertőtlenítők, s a hajszálerek falát erősítik. E pakolás a pattanások elleni küzdelemben kiválóan megállja a helyét!

GYURKÓ ZSUZSA

MTI felvétel

VADNYUGATON

SZÖVEG ÉS RAJZ: TOPÁLOVITS PÁL

A „TÜZES LÓ”, A VASÚT ELINDULT HŐDÍTŐ ÚTJÁRA A VADNYUGATON..
FÖLDMÉRŐK, NYOMVONALKITŰZŐK KIS CSAPATA DOLEGOZOTT A PRÉRIN,
AMIKOR...

A FIATALEMBER NEM MARADT A SEMINOL INDIÁNOK TÁBORÁBAN, ÁM EGY IFJÚ HARCOST
KAPOTT KÍSÉRŐUL TOVÁBBI ÚTJÁRA...

5

PRÉRIKUTYÁK !

XANTUS KÉSŐBBI EXPEDÍCIÓJÁN - MELYNEK
SORÁN FELTÉRKEPEZTE AZ ARKANSAS
FOLYÓ FORRÁSVIDÉKÉT - TALÁLKOZOTT A
SMITHSONIAN INTÉZET EGYIK KUTATÓ-
JÁVAL...

7

A FUTÓKAKUKK TÚLJÁRT
A CSÖRGŐKÍGYÓ ESZÉN !

AZ AMERIKAI FÖLD TERMÉSZETI
KINCSEIT PRÓBÁLJUK FELMÉRNI.

A TUDOMÁNYOS GYŰJTŐMUNKA ENGEM IS
ÉRDEKEL !

RÖVIDESEN 26 HAJÓLADÁNYI NÖVÉNY- ÉS
ÁLLATRIKASÁGOT, KÖZETET KÜLDÖTT AZ
INTÉZETNEK, ÉS GONDJA VOLT ARRRA IS,
HOGY A GYŰJTÉMÉNY EGY RÉSZÉT A
MAGYAR NEMZETI MŰZEUMNAK TOVÁBBÍTSA.

— A nimfapapagáj meg lehet-e szelídíteni? Meddig él? — kérdezte Szemán Il-dikó Veresegyházáról.

— A nimfapapagáj az egyik legjobban szelídíthető madár. Ha kellően fiatal példánnyal próbálkozol, meglepően szelíd lesz, hűvösre kézre száll, válladon üldögél, engedi, hogy vakargasd, simogasd. Hangutánzó képessége jobb, mint a hullámos papagájé! A nimfapapagáj megfelelő körülmények között akár 25 évig is él.

Varga József felvétele

Még mindig sokan küldenek állatneveket. Torma Anita pilisvörösvári olvasónk a következőket javasolja: teknős: Teki, Matyi; papagáj: Gazi, Karcsi; aranyhörsög: Edi, Pötyi, Pöttöm; macska: Cuki, Dormi; kutya: Pompon, Cézár, Tacs; tyúk: Pletyka, Kotyi.

Szabó Zoltán ceglédi olvasónk ajánlatai: teknősnevek: Dezső, Rezső, Ubul, Benő, Gusztáv, Emőke, Ilike; kutya: Csöpi, Fifi, Zsómi, Cézár, Néró, Villám, Buci, Blöki, Szuszi, Betti, Bogács, Lexi, Rexi, Picur, Bundás, Kormi, Pamacs, Frakk, Alex, Bobi, Talpas, Pici, Floki, Bell, Lady, Ördög.

Gyarmati Mariann a következő neveket küldte Kecs-kemétről: kutya: Csöpi, Pici, Nyafitka, Kántor, Dorisz, Tomi; macska: Emili, Kornél, Cecília, Manó, Artúr; hörsög: Zsozsó, Döme, Dözsó; ékszerteknős: Marci, Lili, Zakariás, Kázmér, Bubu; papagáj: Flóra, Ricsi, Pityu, Csöri, Robi, Petike, Tódor.

— Van-e a madaraknak hallószervük, és ha igen, hol? — kérdezte Mihály János nagykátai tanuló.

— A madaraknak van hallószervük! Ez a (hüllőkéhez hasonlóan) a fej két oldalán, a szemek mögött helyezkedik el. Tollak borítják, talán ezért nem vetted észre eddig.

Kakuk András budapesti olvasónk az édesvízi cápáról és a vízáról kérdez.

— A cápák többnyire tengerlakók, ennek ellenére néhányszor véletlenül a nagyobb folyókba is felúsznak. Láttak már cápát több kilométerre a tenger-től. A porcoshalak néhány faja azonban a folyókban él.

A Fekete-tengerben élő viza kizárólag az ivás idején úszik a Dunába, a folyónak a torkolathoz közel eső szakaszára. A romániai vízierőmű zsilip-rendszere az akadályra annak, hogy hazánkig is feljusson. A nyári eset, hogy az óriási viza valami csoda folytán túlélte a zsilipeléseket, kivétel volt.

— Hét kanárimadarunk van otthon — írta Funtek Balázs Sopronból. — Azt olvastam, hogy a vedlési időszak alatt sok nyugalomra van szükségük. Mennyit meddig tart a kanárik vedlése? A kanárimadarak évente kétszer vedlenek. A tavaszi vedlést szinte észre sem vesszük, mert csak a pihetol-lak cserélődnek. Az őszi vedléskor valamennyi toll kicsere-lődik a madáron. Ez el-kezdődik júliusban és körül-belül szeptember közepén fejeződik be.

A fokozott nyugalom azt je-lenti, hogy ne ijeszgesd a madarat, ne hangoskodj, zenélj a közelében, s a kalit-káját ne mozgasd felesle-gesen.

Udvari Gábor felvétele

Magyar vizsla kölyökku-tyát szeretne ajándékba kapni Horváth Mariann 4. osztályos tanuló.

Címe: Miskolc, Kun Béla u. 1. 3527.

A Magyar Madártani Egye-sület tagja szeretne lenni Marton Andrea balaton-földvári olvasónk.

— Hogyan lehet belépni az egyesületbe? — érdeklődik levelében.

— Azt javasoljuk, hogy írás-ban vagy személyesen jelent-kezz az alábbi címen: Ma-gyar Madártani Egyesület Budapest, Költő utca 21. 1121.

— Milyen idős korban párzanak a hullámos pa-pagájok? — kérdezte Gye-nis Edina dunaújvárosi ta-nuló.

— A hullámos papagájok hat-nyolc hónapos koruk-ban válnak ivaréretté, de tenyésztésbe állítani nem tanácsos egyévesnél fiata-labb korokban. Szaporodó-képességüket nyolc-ki-lenc éves korukig meg-tartják.

Kapocsy György felvétele

GALÉRIA

Arató András rajzai a Petőfi Csarnok indián napján készültek.

Gát András (1103 Budapest, Medveszőlő u. 1.) angora tengeri malacot tart otthon.

„Szeretnénk kis tengerimalacokat, ezért keresünk nöstényt kölcsönbe vagy megvételre. Mivel nem sokat tudunk erről az állatról, szívesen leveleznénk olyan gyerekekkel, akiknek szintén angora tengerimalacuk van, tapasztalatcsere céljából.”

— A papagájaim részére mikor kell a kalitkára tenem a tojóládát? — kérdezte Bedő Anita Bicsérdről.

Egyévesnél fiatalabb hullámpapagájoknak felesleges feltenni a tojóládát, úgysem fognak költeni. Ha már elmúltak egyévesek, s úgy látod, hogy sokat foglalkoznak egymással, a hím gyakran eteti a tojót, akkor már eredményes költés várható.

A japánfürjek tartása érdeklő Botyán Réka derecskei olvasónkat.

A japánfürjek tartása rendkívül egyszerű, szinte minden madáreleséggel táplálható. Mégsem javaslom, hogy lakásban tarts ilyen madarakat, mert a szaguk kellemetlen, ezenkívül a kakashok éjszaka is ötpercenként hallatják éles hangjukat, ami lehetetlenné teszi a család pihenését.

Próbálkozz inkább a kínai törpefürjrel, amelynek nincsenek ilyen rosszulajdonságai.

Magyar Zsuzsa nyolcadikos olvasónk palotakutyája betegségéről panaszkodik.

— *Kutyám gyakran könynyezik. A szemé alatt kihullott a szőr, a bal felén ey piroso foli is van. Mi lehet ez, és mit csináljak, hogy ez megszűnjön?*

Látatlanban nem tudjuk megállapítani, mi baja lehet a kutyádnak. Leírásod alapján komoly lehet a baj, ezért sürgősen fordulj állatorvoshoz.

Fészkeből kihullott fecskéfiókat találtak az utcán Misztl Magdolna és Ferenc ceglédberceli tanulók az elmúlt nyáron. Hazavittek, mert elhatározták, hogy felnevelik. Egész szüniúdió alatt szúnyogokat, legyeket szereztek neki, ami nem volt csekélység, mivel a madárka két óránként 20—30 rovat evett meg. A fecske megerősödött és a nyár végén a többi társával együtt útrakelhetett. Gondozóik megsírták a fecskéjüköt, de örültek is, hogy nem fáradoztak hiába. Szeretnék, ha példájukat más állatszerető gyerekek is követnék.

— Miért szelidíthető olyan könnyen a gyilkos bálna?

— kérdezte Murcsó Norbert tokod-ebszónyi tanuló.

— Az állatok szelidíthetősége többnyire intelligenciájuk kéreése, elsősorban agyuk fejlettségének — térfogatának és barázdáltságának — függvénye. A gyilkos bálna agya a többi delfinhez hasonlóan rendkívül nagy és sűrűn barázdált, akárcsak az emberé. A kutatók megállapították, hogy testsúlyához viszonyítva a kardszárnyú delfin agytérfogata hétézszerese a szintén tanulékony elefánténak.

Melyik megyében jártunk?

A képek és a rövid szöveg segítségével találj ki, hogy ebben a hónapban melyik megyében jártunk! A helyes megfejtést beküldők között három Süni Zsebkönyvtár kötetet sorolunk ki. A megfejtéseket március 20-ig nyílt postai levelezőlapon küldd be a Süni Szerkesztőségbe (Budapest, Pf. 48. 1363)!

1. 1896-ban, a honfoglalás emlékére állították a Turulszobrot.

1

2. Mintegy félmillió évvel ezelőtt ősember élt ezen a helyen.

3. A Nagy-tó partján áll az Öregvár, amit Zsigmond király idejében építettek. A romokat a XIX. század végén romantikus stílusban építették újjá.

4. A bányaváros területe már a Római Birodalom idejében is lakott vidék volt.

Lendér Lívia felvételei

2

3

4

Nyertesek

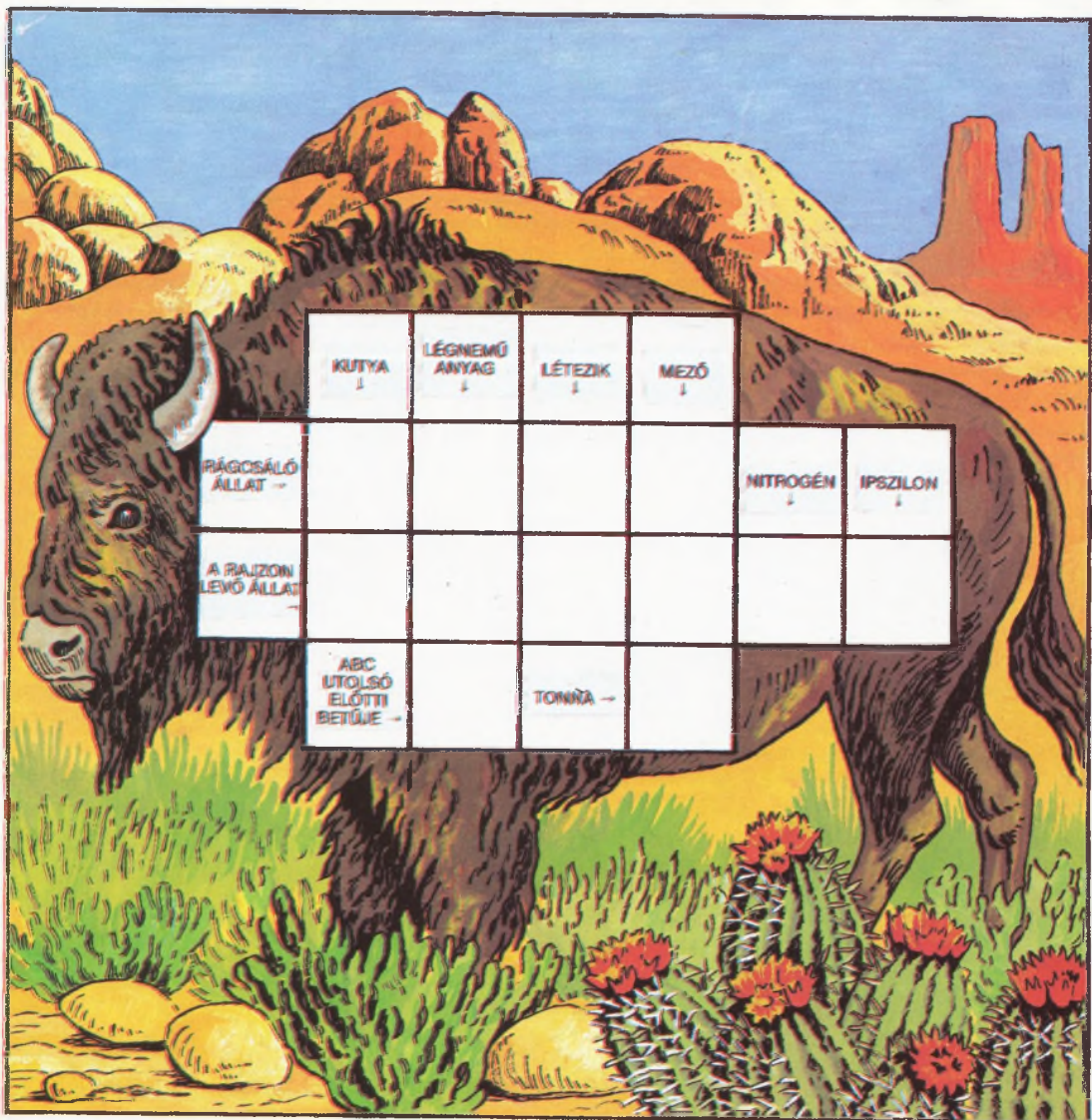
A Süni 8–9. számában közölt keresztrejtvény megfejtése: Kedvenc lapom a Süni.

Kisállatot nyert: Szabó Tamás Budaörs, Patkó u. 15. 2040.

Ifjúsági könyvet nyert: Lengyel Péter

Nagykanizsa, Munkás u. 12. 8800; Padányi Judit Nyergesújfalu, Petőfi Sándor u. 10. 2536; Burányi Szabolcs Kamaraerdő, Kismartoni út 5. 2040; Horváth Anikó Moldovei 28, Scara D, Etalujp Apart 3. Tirgu Mures 4300.

Gratulálunk a nyerteseknek!

Mi a képen látható állat neve! Melyik földrészen él rokona? A megfejtéseket március 20-ig küldd be a Süni Szerkesztőségébe (Budapest, Pf.: 48. 1363)! A helyes megfejtést beküldők között öt ifjúsági könyvet sorsolunk ki.

A címdoldalon: Indián fiú Kiszely István felvétele

Kis képeink: Kiszely István, Szócs Dénes és Vidovics István felvételei

A hátoldalon: Nandufiókák Kapocsy György felvétele

Süni a Népművelési Intézet, a TIT Budapesti Szervezete és a Göncöl Társaság folyóirata. Felelős szerkesztő: Udvari Gábor. Szerkesztőség: Budapest XIV., Angol u. 22. (Postacím: Budapest, Pf.: 48. 1363. Titkársági telefon: 633-081 vagy 633-406/231 mellék, Bársony Katalin olvasószerkesztő: 233 mellék, Solymosi Zsuzsa újságíró munkatárs: 283 mellék.) Kiadja az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat, az Idegenforgalmi Világszervezet — WTO — társult tagja. Felelős kiadó: Teszár József vezérigazgató. Készítette: a Somogy Megyei Nyomdaipari Vállalat. Felelős vezető: Mike Ferenc igazgató. ISSN 0237-1154. Engedélyszám. III (IFJ) 41/1986. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalban, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlap Előfizetési és Lapellátási Irodában (HELIR Budapest XIII., Lehel u. 10/a. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzetszámra. Előfizetési díj fél évre 120 forint, egy évre 240 forint.

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN:

AZ ERSZÉNYES ÖRDÖG

UGROLÁBAS ÁLLATOK

BERLINI ÁLLATKERT

